

Arbetsro för både vuxna och barn

(BRAK - Beteende- och RelationsAKut)

Här följer en beskrivning av Brak-modellen som utvecklats på Beringskolan.

Grunden för en bra inlärningsmiljö är ett personal- och elevklimat som bygger på respekt och ansvar för varandra. Uppstår problem i relationer tar vi tag i dem, och försöker lösa knutarna innan de blir för hårda. Arbetsmiljön för eleverna präglas av frihet under ansvar. Medan eleverna arbetar, befinner de sig ofta på olika ställen i skolan. En del lånar datorn i grannklassrummet medan andra skriver i datorsalen. Några befinner sig i biblioteket och söker information, kopierar eller skriver - ofta arbetar elever från flera olika klasser samtidigt i biblioteket.

Ett förändrat och friare arbetssätt, som inte bygger på ”kontroll och styrning”, kräver en väl genomtänkt strategi för att alla skall känna sig trygga och kunna få arbetsro.

Brakmodellen, som är beskriven här nedanför, är en av de vägar vi använder för att stödja en bra arbetsmiljö för elever och lärare. Modellen är utvecklad under flera år och har visat sig fungera mycket bra.

- **Braktjänsten på Beringskolan**
- **Mobiltelefon**
- **Brakarbetet**
- **Handlingsplan - Brak 1**
- **Handlingsplan - Brak 2**
- **Handlingsplan - Brak 3**
- **Slutord**
- **Arbetsuppgifter**
- **Information till föräldrar**

BRAKTJÄNSTEN PÅ BERINGSKOLAN

På Beringskolan i Örkelljunga använder vi BRAK-tjänsten för att möta utagerande elever. BRAK står för **B**eteende- och **R**elations**AK**ut och gäller för F-5 under lektionstid.

Brakläraren tar omgående hand om elev, som trots tillsägelser är orolig och strulig under lektionstid.

Ansvar för elevvård, elevers beteende och arbetet med relationer ligger i första hand på arbetslaget i samarbete med föräldrarna. Arbetslaget i samarbete med speciallärare är ansvarigt för att ett åtgärdsprogram vid behov utarbetas.

För att alla skall få arbetsro är det viktigt att sätta tydliga gränser. Barnen känner en trygghet i att den vuxne värnar om arbetsron. Mobbing uppstår ibland även ur situationer, där barn kan uppleva att läraren inte har kontroll över läget. Läraren måste vara tydlig i sina signaler och budskap till eleverna.

Målsättningen är naturligtvis att eleverna skall vara kvar i klassrummet under lektion. Ibland uppstår det trots detta situationer, där läraren varken har tid eller möjlighet att ta hand om den som stör undervisningen.

En konflikt är under uppsegling. Läraren, eleven själv och övriga i klassen känner att den strulande eleven i fråga skulle må väl av att lämna klassrummet, gymnastik-, bild- eller slöjdsalen ett tag. Vid sådana tillfällen saknar lärarna ofta någon som akut kan rycka ut och ta över klassen eller ta hand om eleven i fråga. Här kommer brakläraren in i bilden.

När eleven ska ut ur skolsalen, "åker ut", tillkallas brakläraren. Ett första brak är ett faktum.

MOBILTELEFON

Beringskolan har försett brakläraren med en mobiltelefon för att lärarna lätt ska kunna nå honom/henne. Läraren ringer Birgit 0733-104 306 i första hand och till Lena Nilsson 0768-471 062 i andra hand när Birgit inte är tillgänglig.

BRAKARBETET

"Brakandet" sker i tre steg, brak 1, brak 2 och brak 3. Efter brak 3 kallar rektor till elevvårdskonferens och åtgärdsprogram upprättas.

Varje termin nollställs, dvs. elevens brak från förra terminen överförs inte till den nya terminen. Eleven får på så sätt en ärlig chans att starta upp en ny termin utan en negativ belastning.

HANDLINGSPLAN

BRAK 1 (= Första tillfället)

1. Strul.

2. Läraren beslutar att **eleven inte** får vara **med på lektionen** och tillkallar brakläraren. Eleven själv kan tycka att det är en "liten bagatell", och läraren behöver inte på något sätt diskutera åtgärden med eleven vid själva BRAK-tillfället.

3. **Brakläraren** tar hand om den aktuella **eleven**.

Brakläraren för inga samtal med eleven om vad som hänt efter Brak 1 och 3.

Observera att det är en viktig del av modellen att Brakläraren inte alls diskuterar med eleven om vad som hänt, eller eventuella orsaker, efter brak 1 och 3. Brakläraren är inte den som kommer med "ett straff". Braklärarens uppgift är att, utan att "moralisera" eller ställa frågor kring "ett misslyckande", vara den som ger en alternativ uppgift när skolarbetet inte fungerat. Den lärare som "brakat" en elev har själv alltid ansvaret för att eventuellt följa upp ett

braktillfälle.

Första tillfället skall inte innebära annat än en **tydlig markering** av att "detta accepteras inte". Om eleven arbetar med skoluppgifter eller får annan uppgift har underordnad betydelse. Vi har aldrig upplevt att någon elev uppfattar BRAK som "ett positivt alternativ värt lite bråk".

Åtgärden får gälla högst till lektionens slut.

En elev kan aldrig "Brakas" för något som hänt en lektion eller en dag tidigare.

Eleven får när han/hon gjort sin uppgift, och känner sig i balans, själv avgöra när han/hon skall återgå till det ordinarie skolarbetet.

Den brakade eleven skall få arbeta med sina uppgifter i lugn och ro och inte bli utsatt för "spott och spe".

4. Klassläraren och den brakande läraren får en rapport, som innehåller:

- * elevens namn
- * anmälände lärares namn
- * årskurs, klass och ev. grupp för eleven
- * dag och pass, alt. klockslag för braktillfället
- * vilket braktillfälle det är, dvs. 1, 2 eller 3
- * orsaken till braket
- * beskrivning av arbetsuppgifter för eleven
- * angivelse om hur lång tid eleven har "tagits om hand".

5. Den "brakande" läraren samtalar efteråt **med eleven** angående "braket", så att inga missförstånd finns kvar.

6. Vid brak har den "brakande" läraren ansvar för att någon samma dag underrättar hemmet.

BRAK 2 (andra tillfället)

1. Strul.

2. Läraren tillkallar brakläraren.

3. Brakläraren använder tiden till ingående samtal med eleven. (Ej mobbingfall!)

Vid detta tillfälle får brakläraren använda all tid som behövs för att eleven i lugn och ro skall kunna berätta hur han/hon upplevde den akuta situationen och sådant som kan ligga bakom.

Om BRAK-tillfället är så sent på dagen att tiden inte räcker till för att samtala färdigt, kan brakläraren bestämma en ny tid med eleven då de fortsätter samtalet.

SAMTALSFRÅGOR

- a. Berätta vad som hänt.
- b. Välj ut något eller några saker du kan förändra till det bättre!

- c. Kan du det utan hjälp av någon.? Om inte, vem eller vilka vill du ha hjälp av? Är det någon du behöver prata med nu?
- d. Är det någon du behöver be om förlåtelse?
- e. Är det någon mer inblandad i "braket", tycker du?
- f. Behöver du byta plats, grupp för att situationen skall bli bättre?
- g. Berätta för mig om någon vecka hur det gått!
- h. Känns det bra inom dig nu?

Efter samtalet återgår eleven till klassen.

Skolarbete och ev. läxor som eleven missar pga. BRAK-besök 1 och 2 skall eleven inte behöva ta igen.

4. Braklärares meddelar snarast **berörd klasslärare** vad han/hon sett och hört. Braklärares arbete är ingen kurativ verksamhet, som ersätter skolkuratorn eller någon annan del i elevvårdsarbetet.

Allt av betydelse som kommer fram under samtalet skall vidarebefordras till klassläraren. Den brakande läraren har ansvar för att någon samma dag underrättar hemmet. Detta bör eleven få veta. Genom detta förfaringssätt blir braklärares arbete en resurs i arbetslagets elevvårdsarbete.

5. Klassläraren tillsammans med arbetslaget och speciallärare avgör nu om problemet för tillfället är löst eller om en elevvårdskonferens skall tillkallas.

BRAK 3 (tredje tillfället)

Det tredje tillfället är som det första, dvs. en tydlig markering att ”detta accepterar vi inte”. Men efter detta tredje braktillfälle kallar rektor **alltid** till **elevvårdskonferens** där föräldrarna deltar tillsammans med rektor och berörd personal.

Konferensen förbereds av alla berörda lärare och eventuellt elevvårdsteamet. Rektor informeras när ett tredje BRAK-tillfälle inträffat, och är den som kallar till elevvårdskonferens.

SLUTORD

Elever, föräldrar och lärare finner stor trygghet i att BRAK finns. Denna metod skapar en mycket god arbetsmiljö som ger både ro och glädje i skolarbetet.

Information till föräldrar

BRAK PÅ BERING 2009-2010

På Beringskolan i Örkelljunga fortsätter vi med BRAK, som står för Beteende- och RelationsAKut.

BRAK-läraren tar hand om elever, som trots tillsägelser är oroliga och struliga i undervisningen. På Beringskolan har vi satt upp regler som varje elev får godkänna. Reglerna är till för att varje elev skall få känna trygghet och ha arbetsro i skolan. Det är elevens rättighet och lärarens skyldighet att se till att så sker.

Tyvärr händer det ibland att elever inte orkar leva upp till dessa regler, trots att de fått tillsägelser och varningar, jämför gult kort i fotboll. Då åker de ut, jämför rött kort i fotboll, och får alltså lämna den pågående undervisningen. Det får alltså konsekvenser att inte följa reglerna. När man får lämna lektionen hos oss på Beringskolan, blir man "brakad", dvs BRAK-läraren tillkallas. För att snabbt få tag på BRAK-läraren har han/hon en mobiltelefon, som man kan ringa till.

BRAK-läraren följer en handlingsplan för BRAK-arbetet, som i korthet innebär följande:

BRAK 1

Eleven får lämna den ordinarie undervisningen och får från BRAK-läraren tydligt höra:

– Det här beteendet accepteras inte. Följ med mig!

Eleven får då arbeta med egna uppgifter i "brakrummet". Denna åtgärd får dock högst gälla till lektionens slut. Den "brakande" läraren och klassläraren får en skriftlig rapport av BRAK-läraren. Efteråt samtalar elev och lärare om "braket", så att inga missförstånd finns kvar. Den "brakande" läraren har ansvar för att någon samma dag underrättar hemmet.

BRAK 2

BRAK-läraren har ett ingående samtal med eleven om braket. Eleven får mycket god tid på sig att berätta hur han/hon känner det. Därefter återgår eleven till klassen.

Klassläraren får muntlig rapport om samtalet och den "brakande" läraren har ansvar för att någon samma dag underrättar hemmet om braket.

BRAK 3

Som BRAK 1, men det kallas också till elevvårdskonferens, där elev, lärare, rektor, skolkurator och föräldrar deltar.

Varje termin nollställs, dvs. elevens BRAK överförs inte till den nya terminen.

Lärarna finner stor trygghet i BRAK-tjänsten. Eleverna vet att lärarna bryr sig och gör något åt de "krissituationer" som uppstår. Detta skapar arbetsro för eleverna.

Det finns en informations-DVD-film producerad om BRAK som går att beställa på följande sätt:

AV MEDIA SKÅNE, Bäckhagsvägen 13, 281 33 Hässleholm, 0451-388580. E-post : hakan@avmediaskane.se

Filmen kan lånas gratis inom AV MEDIA SKÅNES distributionsområde. Köp av filmen kostar 400 kr exklusive moms och frakt.

Birgit Svensson

Telefon: 0435-550 91 (skolan), mobiltelefon: 0733-104 306 (skolan)